

(slično kakor pri nas državni zbor). Po mestih je stražilo vojaštvo, da ni prišlo pri tej priliki do nemirov. Kakor poročajo ruski listi, se kmečko prebivalstvo jako malo briga za volitve. Vzrok tega je, da so kmetje premalo podučeni o važnosti državne dume. In posledica tega bo, da pridejo v dumo samo drugi stanovi, ki bodo sklepali kmetu nekoristne postavbe.

Razne novice.

* S pošte. Poštni pomožni uradniki gđc. Rafael Česnik v Brežicah se je podelilo mesto poštne odpraviteljice v Št. Vidu pri Ptuj.

* Duhovske vesti. Č. g. Iv. Alt, kaplan v Št. Lenartu v Slov. gor., je imenovan za provizorja pri Sv. Martinu pri Vurberku. — Sv. misijom se bo obhajal v Gotovljah od 18. do 22. marca, v Zavrču od 24. marca do 1. aprila in pri Sv. Madgaleni v Mariboru od 28. marca do 1. aprila.

* Začetek spomladi. Kakor znano, se ob Jožefovem začne spomlad. V nedeljo 18. marca je bil res poletni dan, na Jožefovo je pa že popoldne pooblašilo in jutraj 20. marca so pozdravljale pomladanski dan debele snežinke, kakor bi se cigani trgali, vmes pa se je bliskalo in grmelo. Naroden pregovor pravi, da rana grmljavica pomeni pozni glad, to je dobro letino. Bog daj!

* Železnica Ormož-Ljutomer. Inženir Legros je dobil dovoljenje za stavbo te železnice. Načrt je že izgotovljen, in se bo še tekom enega meseca predložil železniškemu ministrstvu. Istočasno pa rabi inženir za zgradbo tudi denar, zato po-iva občinstvo naj prevzame temeljne delnice. Ena delnica stane 500 K in se mora plačati v treh obrokih, dvakrat po 150 kron in tretjekrat 200 kron. Železnica bo imela prihodnost, če se sezida tudi železnica iz Radgone ali pa iz Purkle do Fehringa.

* Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je razposlala ob letošnjem novem letu 4276 družbinih koledarjev za leto 1906. Od teh je bilo vrnjenih 1223 komadov; žal da večinoma od takih naslovnikov, od kojih smo za trdno pričakovali, da nam povrnejo vsaj poštne stroške za dopušiljatev. Glasom družbinih izkazov je bilo do konca februarja 1906 za 1140 koledarjev blagajništvu plačanih 1916 K 49 v. Torej znaša preplačana svota za te koledarje 548 K 49 v. Neplačanih in nevrnjenih pa je še ostalo 1913 koledarjev. Ker se ti koledarji, letos le pesniku „Prešernu“ posvečene vsebine, zahtevajo od več strani, prosimo vse one č. naslovnike, ki so morda založili koledarju pridejani ček, naj nam pošljejo vplačilo navadnim poštnim potom ali naj pa vrnejo koledar. Naj se ne štejejo te vrstice podpisane vodstvu v zlo, kajti ako bi družba ne pazila tudi tu na svoj dobiček, očitati bi se jej smela malomarnost. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Že se je svitalo, ko se prebudi Kosenka. Svež jutranji zrak ji je božal lice, da sta bili videti, kakor cvetje vrtnice. Vstala je z novo močjo v udih, okrepcana na duhu. Sprva ni vedela, kaj je z njo in kje je? Videla je krog sebe same skale, tu gole, tam obraščene z mahovjem in grmičjem, ostre in konicaste, pod njimi pa globoke prepade. Nad glavo ji je šumelo v jutranji sapici listje dreves in gozd je šepetal skrivnostno, kakor bi si pripovedoval o krivicah, ki se gode raji, in občudoval deklico, ki je iskala zavetja v njegovi senci. Zopet dalje je videla skale, jedno strmejšo od druge, in daleč, daleč tam, skoraj na obzorju veliko prostranstvo, Tetovo polje, po katerem se je vila, kakor srebrn trak, reka Vardar. Vse to se je spajalo v neko podobo, ki je napravljalo na Kosenko nekak tajinstven, malone divji utis, brez soglasja.

Počasi se je domislila, da je pobegnila s pomočjo Vjerruš iz rok divjakov, da je bežala celo noč in potem zaspala pod tem grmom. Spomnila se je sanj in zdele so se ji tako resnične, da je nehote zdrknila na kolena in molila k Bogu. Zdelo se ji je, da je oni grm, pod katerim je spala, svet, ker se ji ni pripetilo nič hudega. Zdelo se ji je, da je čula glas, kakor nekaj Mojzes:

„Sezuj svoje čevlje, ker kraj, na katerem stojiš, je svet kraj!“

Po opravljeni molitvi je šla dalje. Pri dnevnih svetlobi je hodila lažje in vztrajnejše.

V gnezdu Osvinbega pa ni vladal takov svet mir. Osvinbeg je preklinjal in divjal, drugi se grozili vstašem.

Mariborski okraj.

m Maribor. Z zidanjem nove topničarske vojašnice bodo baje že začeli čez en mesec. V vojašnici bo nastanjena ena havbična divizija, katere so sedaj v Avstriji na novo ustanovili. — Gospej Scherbaum ukradena zlatina se je našla. Neki delavec v paromlinu je našel med vrečami moke vse ukradene stvari v cunjeh zavite. Tat, katerega še dosedaj ne poznajo, si brzkone ni upal prodati dragocenosti, ker bi ga bila pri tem policija gotovo zasačila. — Na podstrešju hiše klobučarja Leyrerja v Gosposki ulici je začelo goreti zvečer okoli 8. ure dne 19. t. m. Redar je opazil dim ter hitro poslal po požarno brambo, sam je pa hitel gasiti. S pomočjo domačih se mu je posrečilo ugasiti ogenj predno je došla požarna bramba. — Pekovski mojster Matej Muze k v Koroški ulici je 17. t. m. umrl. Bil je še le komaj 39 let star. — Tudi mariborski občinski svet je dal „Sidmarki“ 100 K podpore. — Mesto namerava zidati kopališče. Samo za prostor se še sedaj pričajo, kamor bi postavili kopališče. Nekateri ga hočejo imeti v bližini mestne klavnice, drugi pa v bližini mestnega vrta v drugem ribniku, katerega bi naj osnažili in zvezali z vodovodom. — Hišo, v kateri je prej bila ekskomptna banka na glavnem trgu, bodo še to spomlad podrli. Za to delo bodo plačali 1000 kron.

m Poljudna predavanja za delavce in kmete v Mariboru. Obisk minolo nedeljo je bil precej povoljen. Vsi so z zanimanjem poslušali predavanje g. dr. Dimnika o pogodbah. V nedeljo 25. t. m. bo zopet predavanje. Predaval bo g. dr. Rožman o prigradbah v naravi in g. dr. Dimnik o prenosu zakonskega prava. Predavanje se začne ob 10. uri dopoldne v prostorih „Bralnega in pevskega društva Maribor“. Predavanj se sme udeležiti vsakdo, vstop je brezplačen. Delavci in kmetje, pridite poslušat!

m Za dijaško kuhinjo v Mariboru so darovali sledeči p. n. dobrotniki in dobrotnice: Neimenovan iz Vežeja za kruh sv. Antona 5 K; Goričan, kaplan 5 K; dr. Pipuš 100 K; dr. Rosina 200 K; gostje na gostiji Janeza in Terezije Repin 7 K; Zmave Anton v Gradcu 5 K; Tinauer Miroslav pri Sv. Jakobu v Sl. g. 4 K; posojilnica v Dolu 10 K; Vihar, župnik 10 K; gostje na Pungartnik-Plečkovi gostiji 13 K; gostje na Alojzija Zajdela gostiji v Ilijaševcih 5 K; Grossmann Franc za kruh sv. Antona 1 K; posojilnica v Framu 30 K; Špindler, kn.-šk. računski revident 5 K; Ogrizek Franc, župnik 2 K; Ojenjak Martin, župnik 10 K; posojilnica v Gornji Radgoni 40 K; Janežič Anton 3 K 10 v; posojilnica v Konjicah 30 K; Gostenčnik L. v Trbonjih 3 K; hranilno in posojilno društvo v Ptuj 100 K; Trstenjak Ernest, c. i. kr. vojni kurat v Gradcu 12 K. Vsem blagosloženim dobrotnikom iskrena zahvala! Prosimo še nadaljnje pomoči!

m Bralno in pevsko društvo Maribor pričelo bo v tekočem mesecu z rednimi pevskimi

Komaj so jeli Turki vstajati in se obračati k Meki in Medini, da opravijo jutranjo kindijo,* se je zvedelo; kaj se je dogodilo.

Osvinbeg je zaslišal vse straže, vse so odločno izjavljale, da pri njih ni nikdo všel. Kje bi se naj izmuznil? Osvinbeg je vedel, da mu je bil beg s Kosenko lahkoten, ker je bil voditelj do Slaviša in so vsi vedeli, da je prost in gre kamor hoče. V prvi divjosti je hotel vse straže postreliti, pozneje, ko se je nekoliko pomiril, vedoč, da rabi vsako moč, je obsodbo preklical. Škripal je z zobmi in poslal majhne tolpe po pet mož za beguncema, obljublja bogate nagrade onim, ki mu jo privedejo. Grozno se je hotel osvetiti nad Glišem in tudi predrzno burisko preteptati, da ji izbije misli na beg iz neverne glave.

Čas je tekkel, tolpe poslane za beguncema so se vračale prazne, on pa jih je zopet pogladil za sledom. Zdelo se mu je, da brez lepe gjaurke ne more prebiti. Njene temne oči, svež, miloben obrazek, ki je odseval od nekakega zapovedujočega ponosa, se mu je vtisnil v možgane, da ga ni mogel pozabiti. Njegovo strastno srce je gorelo za njo in nestrpnost je čakal, ali mu jo privedejo. Vedno in vedno je razpošiljal ljudi na vse strani, misleč, da daleč ne more biti. Ženska ne more bežati po noči, ker ne ve kam. Za Gliša je že dal pripraviti kolec, da ga živega odere.

Vjerna se je prijemal za glavo, da se prepriča, ali jo še ima, nato je pljuval in godel.

* Kindija je molitev.

(Dalje prih.)

vajami. Dosedanje gđc. pevka in pevci opozarjajo se na ta razglas s pozivom, zanesljivo udeležiti se prve vaje v četrtek 22. t. m. v bralni sobi slovenske čitalnice, kjer se bodo po želji sodelujočih določili redni pevski dnevi. Odbor pevskega društva vabi tudi one cenjene gospode in dame, kateri sedaj še niso sodelovali, a imajo veselje do petja in slovenske pesmi, da se odboru priklase ali pa takoj udeležijo označene prve vaje.

m Osebnodohodninska cenilna komisija za cenilni okraj mesto in okolico Maribor. a) Komisija za cenilni okraj „Maribor mesto“ obstoji iz sledečih gospodov: predsednik: Tauscher Gustav, c. kr. finančni svetnik; njegov namestnik: dr. Tyrolt Raimund, c. kr. finančni koncipist; izvoljeni člani: Mayr Alojzij, trgovec, Grubitsch Janez, trgovec, Kralik Leopold, tiskar, Pfrimer Julius, vinotržec, Nasko Karol, usnjari, Pirchan Karol, trgovec; imenovani člani: dr. Tyrolt Raimund c. kr. finančni koncipist, dr. Schmiderer Janez, župan, Fritz Adolf, hišni posestnik, Matzhold Andrej, krmar, Albrecht Alojzij, c. kr. davčni oficijal, dr. Pipuš Radoslav, odvetnik; izvoljeni namestniki članov: Pungel Josip, vinotržec, dr. Kornfeld Franjo, zdravnik, Ratzek Josip, dimnikarski mojster, Scherbaum Gustav, posestnik paromlina, Futter Kristof, hišni posestnik, Kržiček Karol, hišni posestnik; imenovani namestniki članov: Hansen Ferdo, c. kr. davčni pristav, Musek Martin, hišni posestnik, Pissanetz Janez, hišni posestnik, Platzer Andrej, knjigotržec, Strohbach Emil, tovarnar likerov, Wolfram Makso, drožerist, B. Komisija za cenilni okraj „Maribor dežela“ obstoji iz sledečih gospodov: predsednik: Tauscher Gustav, c. kr. finančni svetnik; njegov namestnik: Rudel Karol, c. kr. davkar; izvoljeni člani: Zwetter Ferdo, oskrbnik v Slivnici, Robič Anton, posestnik v Pekarib, Pišek Franjo, posestnik v Hotinji vasi, Twickl Pij, baron in posestnik v Karčovin, Čížek Josip, dekan v Jarenini; imenovani člani: Rudel Karol, c. kr. davkar v Mariboru, Hrasnig Karol, posestnik in krmar v Sp. Polskavi, Petzold Franjo, lekarnar v Slov. Bistrici, Ilgo Luka, posest. v Rušah, Gselmann Josip, posestnik in mizar v Sp. Hočah, Osim Valentin, posestnik v Rušah; imenovani namestniki članov: Doleček Karol, c. kr. davčni pristav v Mariboru, Celcer Franjo, krmar v Št. Ilju, Witzmann Franjo, posestnik na Ruti, Golob Ferdo, poštar pri Sv. Trojici, Katz Ivan, krmar v Slov. Bistrici, Koller Josip, železniški oskrbnik strojev v Studencih.

m Št. Peter pri Mariboru. Letos bomo imeli pri nas občinske volitve.

m Sv. Križ pri Mariboru. V četrtek, dne 15. t. m. spremili smo k zadnjemu počitku vrlo Smolnikovo gospodinjco, Marijo Hauptmann, roj. Grušovnik. V cvetu svojega življenja — še komaj 31 let stara — morala je zapustiti žalujočega moža in tri majhne otročice — sirote. Kakor pa je bilo njeno življenje kratko, je bilo vendar bogato na dobrih delih. Kajti rajna Smolnikovca je bila vzor pobožne, bogoljubne žene. Bila je vpisana v večih bratovščinah, katerih dolžnosti je kaj vestno izpolnjevala. Do revežev in nesrečnih je imela vedno usmiljeno in sočutno srce ter je v vsaki potrebi rada pomagala. Mnogoštevilna udeležba njenega pogreba je jasno pričala, kako priljubljena je bila rajna pri vseh župljanih. Naj ji bode ljubi Bog plačnik za vse dobro, kar je tukaj storila! — Križančani, ne pozabite prihodnjo nedeljo na poučni shod bralnega društva, na katerem bo govoril g. dr. Kovačič iz Maribora o splošni volilni pravici. Torej na svidenje takrat!

m Korena pri Sv. Barbari blizu Maribora. V nedeljo 11. t. m. po sv. maši je ogenj upepelil g. I. Kajzerju hišo. Goreti je začelo v kuhinji, kako, se ne ve, ker so domači bili v cerkvi. Povzročena škoda je pokrita po zavarovalnici „Slaviji“, ki je že tretji dan vse pogorišče dala pregledati in je vse v redn izplača.

m Sv. Ilj v Slov. gor. Slovenska posojilnica pri Sv. Ilju v Slov. goricah je nedavno sprejela v svojo hišo novega trgovca g. Paka. On je vrli narodnjak, zato ga toplo priporočamo. — Pri Sv. Ilju v Slov. goricah je kupila nedavno „Sidmarka“ lepo veleposestvo gospe Krumbholz na Stari gori za 54 tisoč kron. To veleposestvo je imelo odločilni glas pri občinskih volitvah I. razreda občne šentiljske. Dosedaj je posestnica vedno dala le Slovencem pooblastilo, a komisija jo je navadno vsakopot zavrgla. Baje misli „Sidmarka“ pokupiti še več tamošnjih posestev. Zares žalostno, da se slovenski rodoljubi ne zganejo, da bi rešili to važno slovensko postojanko ob meji — lepi Sv. Ilj! — Slovenski denarni zavodi, storite tudi vi tako kot „Sidmarka“!

m Trtna uš v Slov. goricah je pokončala že znaten del tamošnjih, nekdanj glasovitih vinogradov. Pri Sv. Petru, Sv. Marjeti, Sv. Jakobu, Jarenini

in Sv. Ilju je najti le malo starih vinogradov. To zimo so naši ljudje kaj pridno rigolali, in kaj lepo je videti sedaj spomladni prenovljene vinorodne grčice; še lepše pa bo v — jeseni. — Zelo se letos povprašuje za cepljenimi trtami. Ker je velika množina vinorodnega sveta zrigolana, bode marsikateri moral letos pustiti prazen vinograd, ker nedostaja traja. Priporočati bi bilo našim posestnikom, da bi se z večjo vneemo poprijeli vzgajanja ameriških cepljenk doma, da bi jih ne bilo treba za drag denar kupovati in še vrh tega dobiti slabo, ničvredno blago. Koliko se ponekod vrže divjega rožja proč, ko bi se iz njega lahko vzgojilo lepo trje.

m Sv. Jurij v Slov. gor. Takaj je umrl dne 18. t. m. posestnik Alojzij Nekrep v 75. letu. Pogreb je bil dne 15. t. m. ob obili udeležbi prijateljev in sorodnikov. N. v m. p.!

m Pri Sv. Benediktu v Slov. gor. so v nedeljo dne 18. marca zbrani kmetovalci sklenili takoj osnovati kmetijsko podružnico, ko so se po poučnem govoru prepričali o veliki koristi te nove naprave. V ta namen se je prošnja za ustanovitev že vposlala glavnemu odboru v Gradec. — Na Jožefovo po večernicah je mladeniška zveza imela zopet podoben shod, na katerem se je nadaljevalo in končalo razlaganje občinskega volitvenega reda za Štajersko. Navzočih je bilo 23 mladeničev.

m Sklep lenarškega kat. politič. društva zoper razdružnost zakona in brezversko šolo. V odborovi seji tega društva dne 13. marca je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija: „Odbor katol. političnega društva za sodnijski okraj Sv. Lenart v Slov. goricah odločno ugovarja proti brezbožnim nakanam nasprotnikov kat. cerkve in kat. ljudstva v Avstriji, ki merijo na to, da se v državnem zboru sklene postava naravnost nasprotna katoliškemu nauku o nerazdružnosti zakona, ki bi dovolila obema zakonskima razdružiti sklenjeni zakon in skleniti nove zakone. Istotako ugovarja proti zlobnim nameram dunajskega prostozidarskega društva „Svobodna šola“, da bi se potom posebne postave odstranil itak skromni verski pouk iz naših šol. Ker bi v slučaju vpeljave takih postav iste strašne posledice prišle na kat. ljudstvo v Avstriji, kot sedaj na francoske katoličane, prosi odbor državnega poslanca, gosp. dvornega svetnika dr. Miroslava Ploja, ki zastopa lenarški okraj, naj se kot poslanec kat. slovenskega ljudstva najodločneje ustavi zoper sklenitev takih postav, ako bi se predložili državnemu zboru, in naj odboru sporoči, ako bo tej željni prošnji svojih volilcev ustregel.“ Ta resolucija se je vposlala g. dru. Ploju na Dunaj.

m Rače pri Framu. Učenka Rezika Klinec je domov grede skočila na voz posestnika Zarnka. Prišla je z nogo v kolo, ki ji je prelomilo nogo na dveh mestih. Še le na deklečino vpitje se je voznik ozrl, ustavil voz in rešil deklico.

m Makole. Naša posojilnica je imela lansko leto denarnega prometa 455 629 K 69 v. Koncem leta 1905 je bilo 1479 zadrušnikov.

m Poljčane. Sredi zagrizenih nemčurških vojskorodij zagledali smo na dan občinske volitve v Poljčanah z začudenjem moža, ki igra na svojem domu v Gorenjah na Paki ulogo narodno radikalnega Slovence. Ta mož mora biti kakor vsvarjen za gledališkega igralca. Zakaj v Poljčanah je igral ulogo strastnega posilincea; saj se ni zbal dolgega pota iz Zgornje Savinske doline v Poljčane, da s svojim glasekom pride na pomoč onim, ki iz dna duše sovražijo vse kar je slovenskega, samo našega denarja ne. Naj vrla Savinska dolina izve, kdo je ta odpadnik! Njegovo ime se glasi: Gašpar Kohne, pek in gostilničar v Gorenjah na Paki. Čast komur čast! — Po desetletnem prestavku smo sredi meseca februarja obhajali sv. misijon pod vodstvom oo. lacaristov iz Celja. Udeležba je bila skoraj splošna. Samo nekaj onih ljudi v Peklu in Poljčanah, ki so zatajili svoj materni jezik slovenski, zatajili pa tudi sv. vero, so zasmehovali in lajali nad pobožnimi in marljivimi obiskovalci sv. misijona! Je že tako: kdor zataji jezik, zataji navadno tudi sv. vero! — Podpisov proti reformi zakona se je nabralo v poljčanski župniji 1465. Samo tisti možje, ki bi se radi na kvatre ženili, niso hoteli podpisati — ni čuda, saj jih nismo videli pri misijonu, ampak gledali smo jih med zasmehovalci pobožnih udeležnikov.

m Laporje. Domov grede se je sprijo nekaj kopačev zvečer dne 15. t. m. Pri tem je neznan fant ustrelil s samokresom in zadel posestnikovega sina Gregorja Polanec v obraz. Zadeti je padel ves krvav na tla. Morali so ga peljati v mariborsko bolnišnico.

m Pragersko. Šestnajstletna hčerka g. Budna, nadučitelja na nemški šoli, je umrla 15. t. m.

Ptujski okraj.

p Ptuj. Pri naboru so v petih dneh obdržali od 904 fantov 208, torej 23 odstotkov.

p Biš. Po dolgem čakanju sklenil je odbor občine Biš, da ustanovi gasilno društvo s slovenskim poveljnim jezikom. V ta namen vršil se je pripravljalni shod v nedeljo dne 11. t. m. v gostilni gosp. Gomzija. Načelnikom shoda je bil z vzklikom izvoljen župan v Bišu g. Lubec, zapisnikom pa g. nadučitelj Reich. Načelnik pozdravi s prirečnimi besedami navzoče goste iz Sv. Jurija ob Ščavnici, g. dr. Leva Kreft, načelnika gasilnega društva Sv. Jurij, pregledovalca orodja istega društva g. Iv. Košar ter načelnika društva Okoslavci g. Fr. Domanjko. Le-ti gospodje so se radi volje odzvali tožadnemu vabilu župana Lubeca in nam z nasveti ter navodili pomagali pri ustanovitvi tega toli važnega društva. Po pozdravu volil se je osnovalni odbor, v katerega so poklicani naslednji možje: Ig. Gomzi, načelnik, Janez Reich, tajnik ter Lubec Janez, Murko Jožef iz Biša in Kocmut Franc iz Trnovske vasi kot odborniki. G. dr. Kreft je nato v poljudnih besedah raztolmačil pravila, za kar mu izreče tajnik srčno zahvalo. Pri prosti zabavi napivalo se je še potem raznim osebam in le težko smo se ločili od dragih nam gostov. — Na gostiji Potočnik-Muršec v Bišu nabralo se je za družbo Sv. Cirila in Metoda čez 11 K.

p „Kmetijsko bralno društvo“ na Polenškaku ima svoj ustanovni občni zbor dne 1. aprila po večernicah v šol. prostorih. Pri tej priliki bodeta govorila gg. dr. Jurtela in Bele. Po občnem zboru je vpisovanje udov. Narodnjaki, udeležite se ga v obilnem številu!

p Sv. Martin pri Vurberku. V sredo dne 14. t. m. je bil tukaj pogreb našega župnika č. g. Filipa Viherja. Udeležba je bila naravnost velikanska. Nedogledna množica domačih faranov in iz sosednih far, šolski otroci obeh šol z gosp. nadučiteljema, mladeniška in dekleška zveza so spremlile svojega draga dušnega pastirja na zadnji poti. Nagrobni govor je imel č. g. kanonik Moravec, mašo zadušnico pa je služil č. g. dekan Gaberc. Navzočih je bilo dvajset mašnikov, med njimi č. g. kanonik Hajšek. Doma in na grobu mu je zapel zbor dve v srce segajoče žalostinke. N. v m. p.!

p Sv. Marjeta niže Ptuja. Ustanovno zbiranje naše podružnice c. kr. kmetijske družbe štajerske se vrši v nedeljo, dne 1. aprila t. l. ob polu 3. uri popoldne v sobi V. razreda tukajšnje šole. Spored: 1. Pozdrav od strani načelnika pripravljalnega odbora. 2. Volitev začasnega zapisničarja. 3. Kratek pouk o namenu in koristi podružnic. 4. Vpisovanje udov in vplačevanje udnine v znesku 3 kron. 5. Volitev podružničnega načelnika. 6. Volitev odbora. 7. Predlogi. K obilnemu pristopu najuljudneje vabi za pripravljalni odbor: Janko Žunković, nadučitelj.

p Ormoška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda je imela dne 8. sušca t. l. svoj občni zbor. Podpredsedica gospa Roza Miklova se je v izbranih besedah spominjala umrle predsednice, vrle gospe dr. Omulčeve, ki je bila ustanovnica, vestna članica in zadnje leto predsednica naše podružnice. Bila je velikodušna podpornica ubogim, raznim slovenskim društvom, kuma zastavi ormoške slovenske šole, ter je v svoji oporoki sporočila med drugim tudi družbi sv. Cirila in Metoda 200 K, domači slovenski šoli 200 K, slovenski požarni brambi 600 K, ormoški čitalnici 300 K. Na poziv gospe podpredsednice se vzdignejo v znak sožalja vse zborovalke ter zakličejo blagi pokojnici trikratni „slava“. Po tajničem in blagajničarkinem poročilu se je vršila volitev, pri kateri je bila izvoljena za predsednico gospa Ana Rosinova, za podpredsednico gospa Roza Miklova, za tajnico gospodična Urška Kuharičeva, za blagajničarko gospodična Jelica Omulčeva; namestnici sta gospa Angela Porekarjeva in gospodična Julika Valentinčičeva; zastopnica za veliko skupščino je gospodična Milena Lazarjeva.

p Ormož. Pri naboru je bilo 302 nabornih zavezancev. Sposobnih je bilo 94 (31 odstotkov).

p Velika Nedelja. V nedeljo 18. t. m., ko smo bili ravno pri pozni službi božji, iznenadil nas je plat zvona, oznanjujoč nam ogenj. Gorelo je v Trgovišču pri posestniku Francu Raušl. Ljudje so kar drli proti kraju nesreče, pa ker je bila domača požarna bramba takoj na mestu, potem pa so še prišle tri druge, namreč mihovska, ormoška in hardečka na pomoč, posrečilo se jim je ogenj omejiti, da se ni lotil drugih poslopij, ki so blizu skupaj. Zgorelo je posestniku Francu Raušl vso gospodarsko poslopje, orodje in tudi vsa krma za živino. Škode je za več tisoč kron.

p Iz središke okolice. Po noči od 10. do 11. marca vračal se je g. Ivan Zabavnik, posestnik in blagajnik občine Grabe, iz Središča na svoj dom. Ker je bila noč zelo temna, padel je raz brvi v potok Črnec. Sreča, da se ni še huiše telesno poškodoval. Ta brv, ki vodi čez potok Črnec, od g. A. Ozmeč čez posestva g. Franc Horvat in M. Čulek, imenovane „Ciglenica“ je res, v jako slabem stanju, na eni strani ni prave podlage in brez tako imenovanih „primač“, že pot oziroma cesta proti nji je ob deževju bolj podobna potoku kakor pa vozni cesti ali pa pešpoti. Še ni niti dve leti preteklo, ko je padel delavec A. Šef tudi raz mosta v potok in se pri priči ubil. Še le drugo jutro našli so mrtvega v potoku. Omeniti mi je, da tudi otroci po takih brvih šolo obiskujejo in tako tudi njim nevarnost preti. Upamo torej, da se brv kmalo popravi.

Ljutomerski okraj.

1 Občinski zastop mesta Radgone je sklenil v svoji zadnji seji ugovor proti volilni presnovi, ki boče v neposredni bližini mesta ležeče vasi Dedonci, Potrna, Žetinci, Zenkovci, Gorica in Plitviški vrh prikloppi slovenskemu volilnemu okraju Maribor levi breg Drave. Ugovor pravi, da se teh občin ne sme računati k slovenskemu posestnemu stanju, ker so s svojimi koristi spojeni z okrajem radgonskim. Prikloppijo se naj skupini Čmurek-Fehring. Kakšno neresnico je izrekel občinski zastop v tem ugovoru, pove nam uradno ljudsko štetje, ki izkazuje v Potrni 179 Slovencev in 97 Nemcev, v Dedoncih 113 Slovencev in 5 Nemcev, v Zelincih 153 Slovencev in 0 Nemcev, v Zenkovcih 129 Slovencev in 0 Nemcev, v Gorici 122 Slovencev in 54 Nemcev, v Plitviškem vrhu pa 173 Slovencev in 9 Nemcev. Kdor pa je kdaj obiskal te kraje, se je lahko prepričal, da v njih Nemcev sploh ni, temveč le nekaj od radgonskih Nemcev odvisnih posilincev.

1 Na Ščavnici še ne bo kmalu miru. Govori se, da se je pri zadnjem uradnem dnevu v Gornji Radgoni sklepalo tudi o tem, da se imenik volilcev spremeni na korist nasprotnikom. Slavna Bračkova gospoda, če še mislite enkrat pokazati svojo nevednost s tem, da se volitve od 28. dec. lanskega leta zopet ovržejo, tedaj si nikakor ne mislite, da se bo tretjekrat volilo po kakem spremenjenem imeniku, temveč le po starem, ki nam je do pičice dobro znan. Zoper kako spremembo že sedaj odločno ugovarjamo in bomo vedeli ukreniti vse pravočasno, da se taka nepostavnost ne izvrši. Prihodnjič kaj več o naših razmerah.

1 Stara cesta. Naše kmetijsko društvo je imelo v nedeljo, dne 11. marca popoldne v šoli svoje zborovanje, pri katerem je predaval potovalni učitelj gosp. Ivan Bele. Hvala gosp. potovalnemu učitelju za trud in za prekoristne nauke in nasvete iz sadjarstva in vinarstva. Čast pa tudi vsem udeležencem, ki so prišli v tako mnogobrojnem številu. Pokazali ste s tem, da se zanimate za napredek in razvoj kmetijstva, da se zavedate svojih dolžnostij. Le tako vrlo naprej, nič se ne dajte motiti od tistih, ki delajo povsed s svojimi nazadnjaškimi, starokopitnimi stremljenji vsakemu napredku ovire.

Slovenjegraški okraj.

s Kmet. zadruga za šaleško dolino priredi poučna predavanja in sicer v nedeljo, dne 25. t. m. po rani službi božji v Škalah v bralnem društvu; popoldan istega dne ob 3. uri v gostilni g. Rotnika v Družmirju. Dne 8. aprila predpoldan v St. Ilju in popoldan v Velenju. Predaval bo pri tej priliki g. potovalni učitelj Goričan. Kmetovalci in vsi sadjarji se vabijo k mnogobrojni udeležbi! — Glede St. Ilja in Velenja se bode še nadalje določilo.

Celjski okraj.

c Celje. Zemljiški knjigovodja g. Cerar je minoli teden umrl. Narodnemu možu naj bo zemljica lahka! — K movici, povzeti od nas iz nemških listov, da je padel posestnik Hriberšek iz Ritnika raz skale in se ubil, nam piše g. Jakob Čretnik, p. d. Hriberšek, nekdanj posestnik pod Ritnikom, sedaj posestnik in gostilničar v Sevnici ob Savi, da ni on tisti Hriberšek, ampak, da se je brčkone zgodila pri imenu kaka neljuba pomota.

c Sv. Jurij ob juž. žel. Pri nas imamo več društev, ki delujejo več ali manj. Imamo pa tudi sadjarsko društvo, o katerem delovanju se pač malo sliši. Dobro bi torej bilo, ako bi se to prepotrebno društvo začelo živahnejše gibati, da bi naše ljudstvo

začelo tudi napredovati v sadjarstvu. Povsod po Srednje in Gornje Štajerskem se ljudstvo zanima za važno sadjarstvo, samo pri nas na Spodnje Štajerskem, kje imamo tako pripravno zemljo in lego, kjer bi se lahko veliko in žlahtnega drevja nasadilo in kjer je tudi ljudstvo koj pripravljeno to storiti, ako vidi, da je le njemu v korist, se za to jako malo stori. Torej prosimo odbor „Sadjarskega društva“ oziroma predsedništvo, da naj napove svoje zborovanje in gotovo nas bode v obilnem številu pristopilo. Saj bode to v korist udomin celemu okraju. In zdaj, ko je tisti čas, bi se lahko napovedalo kakšno predavanje, da bi ljudstvo vedelo kako se drevje pravilno sadi itd. Ako vam je torej kaj na temu, da kmetje napredujejo tudi v sadjarstvu, naj se to v kratkem ukrene. **Jabkojed.**

c **Št. Jurij ob juž. žel.** Dne 18. marca t. l. se je ustanovila za okolico Sv. Jurij ob juž. žel. nova požarna bramba s slovenskim poveljništvom pod imenom „Požarna bramba za okolico Št. Jurij ob juž. žel.“, katero bo tudi pristopilo k zvezi slovenskih gasilnih društev. Gospodje iz Štor kakor tudi celjski „Fenerber“ so se grozno trudili po svojih odposlancih in z različnimi obljubami, da bi društvo vpeljalo nemščino in seveda ob enem nemški „komando“ in se s tem izneverilo svojemu materinemu jeziku ter pripomoglo tako hitrejšemu ponemčevanju celjske okolice. Čudom pa se čudimo in se z vso opravičenostjo zgražamo nad tem, da se je tudi „predični“ župan okolice Sv. Jurij ob juž. žel., gosp. Klanjšekov Blažek ali, kakor se piše Blaž Urleb posebno potegoval za nemški „komando“, in je že baje požarni brambi obljubil podporo od občine le pod tem pogojem, če vpelje nemški „komando“. Pravijo, da se je tudi šentjurski c. kr. žandarmerijski „vahtmajster“ posebno potegoval za nemški „komando“. Prihodnjič bi mu priporočali, da se bolj briga za svoje uradne posle, kot pa da dela agitacijo za mater „Germanijo“. Da so okoličani nad gosp. Urlebom, kateri je v novejšem času tako za nemščino vnet, akoravno se ne ve, kaj se pravi osel po nemški, posebno ogorčeni, je samo ob sebi mnevno, in hočejo občinarij prihodnjič z njim pošteno obračunati. Presenetilo nas je tudi, da se za to novo društvo ni brgal nihče izmed šentjurskih odličnih okoličanov. Da pa se je preprečila srčna želja Štorjanov in Celjanov po nemškem „komandu“, je glavna zasluga našega vrlega domoljuba tukajšnega veleposestnika dr. P., ki je prihitel v skrajni sili nam v pomoč in nas z navdušenimi govori spodbujal k narodni zavesti, nam mnogo lepega in poučljivega povedal, vrh tega pa še žrtvoval lepo svoto za ustanovljeni zaklad in nam obljubil tudi nadalje svoje moralne in gmojne podpore, zakar mu izrekamo tukaj našo najiskrenejšo zahvalo. Da pa bo mogoče naši požarni brambi v uspeh bližnjemu in v blagor narodu delovati, obračamo se s tem na vsa bratska društva, posebno pa na vse rodoljube naše mile domovine, da nam priskotijo z moralnimi in gmojnimi podporami, da ne omagamo. Delajmo, dokler je še čas, in čas je še! Naznanjam še, da se je volil načelnikom g. Ivan Grajžl, posest. sin v Arovcu, pošten in vrl domoljub, o katerem pričakujemo, da bo s spretno in krepko roko vodil svoj „slovenski“ komando v prid bližnjemu in blagor domovini. **Sentjurčan.**

c **Vojnik.** K nam prihaja mnogo ptujskega „Štajerca“. Glavno zalogo ima trgovce Cotel. Najbrže mu je papirja zmanjkalo; zato dela zdaj iz ptujske „krote“ zavitke in „škrniceljne“. Toda, gosp. Cotel, ptujska krota za vas ni nobena dobrot. Prvič ni nič kaj ukusno, če se v „kroto“ zavijajo sladkorčki, rožički in drugi cukrčki. Drugič pa takega svetega pisma, kakor je Štajerc, naši ljudje kar nič ne marajo. Krota smrdi, zato se tudi vaše trgovine marsikdo boji.

c **Teharje.** Kat. polit. društvo na Teharjih je dne 4. marca v svoji redni seji sklenilo, da se skliče dne 25. marca ob pol 4 popoldan občni zbor za Sv. Lovrenc pod Prožinom, v gostilni g. Anton Gajšek na Opoki. Naprošen je g. Levstik, učitelj v Celju, da bode predaval o sadjereji. Vabi se k obilni udeležbi.

c **Dobrna pri Celju.** Graški listi poročajo, da je deželni odbor štajerski za časa Auerjevega „rentmajstrcvanja“ vteknil v dobrnske toplice 100.000 K. To škodo plačajo seveda davkoplačevalci.

c **Laško.** Jelena so ustrelili dne 15. t. m. v lovu g. dr. Kolšeka v Jagocah. Tehtal je 105 kg. Zadnjega jelena so ustrelili pred 45 leti blizu Kozjega.

c **Trnovlje pri Celju.** V Škofji vasi se snuje gasilno društvo. Prav je to in tudi za nas Trnovce velikega pomena. Pomagali bomo po svojih močeh

in tudi pristopili k požarni brambi. Torej fantje, na noge! Saj ste korenjaki, da se lahko povsod postavite. V društvu boste imeli priliko, da priredite tudi kakšno veselico, ker je v vsakem društvu poleg dela tudi veselje. Tako mora biti. Ker so v odboru nekateri posilincevi, mislijo, da bodo tudi nemško komando vpeljali. Pa se bodo zmotili. Na nemško komando slov. fantje ne ubogajo. Mi bomo gasilci, plezalci in telovadci, nočemo pa biti „turnerji“ in „feierlesarji“. Smo za požarno brambo — a za slovensko. Toliko, da se razumemo. Če pomagamo z denarjem, imamo tudi pravico zahtevati, da bodo gasilci na slovenski zemlji nastopili kot Slovenci. Ali ni res?

c **Škofja vas pri Celju.** Pri nas se snuje požarna bramba. Odbor se je že sestavil in nekateri jeziki hočejo vedeti, da bo v društvu nemško poveljevanje, nemška komanda. Ne boš, Jaka! Ali mislite, da brez nemškutarije ne more niti hiša goreti in da se ne more brez nje pogasiti. Bomo videli! Pri Škofjčevanih je še toliko narodne zavesti, da ne bomo trpeli, da bi se v naši požarni brambi nutil nemški oganj. Vsi slovenski fantje in moške bomo pristopili k društvu, ker smo za požarno brambo, bomo zraven pomagali in korajžno nastopili. Pa še prav imenitno, ker smo fantje zato. Le hitro na delo, potem pristopimo tudi k zvezi požarnih bramb. Z nemško komando pa ne moremo nastopiti na nobeni slavnosti, ker nas ne bodo marali. Torej fantje korajžo, in v društvo! V društvu ima vsak enak glas. Pri prvi priliki se potegnemo za slovensko poveljevanje. Ne maramo, da bi naša požarna bramba bila tako zaspana, kakor je vojniška posilinceva. Nikamor ne gredo, ker jih ne marajo. Mi pa bomo gasili in tudi pri skupnih slavnostih požarnih bramb nastopili. Prav je, kakor se sliši, da bo Flor. Vrečko načelnik. On bo gibčen, spreten voditelj, mi pa pod njegovim vodstvom dobri gasilci. Če pa mislijo posilincevi drugače, bodo o prvi priliki iz odbora leteli. Za to bodo skrbeli slovenski fantje. Brez nas pa ničesar ne opravite.

c **V Bočni nameravajo ustanoviti gasilno društvo.**

c **Smartno pri Gornjemgradu.** Prepotrebna požarna bramba se snuje pri nas.

c **Gornji Grad.** Za okrožnega zdravnika je imenovan g. dr. Maks Konečnik. dosedaj zdravnik v Sevnici. Prejšnji okrožni zdravnik g. dr. Vilimek je odšel v Prago. — G. Ivan Videmšek iz Celja je imenovan za pristava pri tukajšnji sodnji.

Brežiški okraj.

b **Brežice.** O mestni policiji brežiški je vložil g. poslanec Berks dne 22. febr. interpelacijo, iz katere povzamemo sledeče: Brežiška policija je že bila dvakrat predmet interpelacije v državnem zboru, ker se o nji lahko reče: Noben dan brez hudo delstva. Pri mestnem uradu brežiškem vladajo naravnost barbarične razmere. Mestna policija, obatoječa iz občinskega tajnika Šalona, ki je že večkrat kaznovan, iz redarja Karola Žrjav in Antona Narat, oba že opetovano kaznovana zaradi prestopka in enkrat zaradi zločinatva, gospodarji tako, kakor da bi bila v Turčiji. Dne 17. febr. t. l. je bil Šalon kaznovan zaradi štirih prestopkov, med temi tudi zaradi tega, ker je v mestnem zaporu pretepal trgovskega pomočnika Antona Zlender. Vsi trije so v sodnijski preiskavi, ker so nekoga Šalona v občinskem zaporu tako pretepali, da so mu raztrgali ušesno mrežico. Potem so ga zvezali in obesili na žebelj. Tako so ga pustili viseti v zraku, da je vsled bolečini omedlel. Pri obravnavi dne 16. t. m. pri sodnji v Brežicah je pričal Alojzij Klavžer pod prisego izpovedal, da ga je Šalon v občinskem zaporu s pestmi bil po glavi, da je bil popolnoma zatekel, med tem ko sta ga oba redarja držala. Pri isti obravnavi je izpovedal Anton Sumrek iz Pavlove vasi, da sta ga oba redarja v zaporu tako pretepla, da je dva meseca krvavel iz ušesa. Ko je Sumrek vsled žeje popolnoma onemogel prosil vode, mu je niso dali. Začel je kričati. Na to sta prišla oba redarja, sta ga zvezala in rekla: „Slovenec bomo že pokazali!“ Bila sta ga s pestmi, Narat z neko verigo, suvala ga z nogami, metala v steno in ga slednjič obesila na žebelj, kjer sta ga pustila viseti kakih 15 minut. Ko ga je redar Žerjav peljal k sodnji — bil je zatožen zaradi tatvine — pregovarjal ga je med potom, naj pred sodnikom ne pove, od kod ima poškodbe na obrazu in truplu, ampak naj reče, da si je te poškodbe zadal v pijanosti. Če se bo izgovarjal s pijanostjo, bo baje manj kaznovan. Na ta način ga je torej pregovarjal k lažnji izpovedi pred sodnijo. Niti sodnija niti mestni urad pa na to ni hotel sprejeti njegove pritožbe zaradi teh poškodb. Tudi Anton Sušni iz

Zlatna je hotel pričati, da sta ga v zaporu poškodovala redarja, toda sodnik ga ni pripustil kot prič. Pri tisti obravnavi je pod prisego zaslišani redar Žerjav krivo izpovedal v prid Šalona, dočim ko Šalon sam in osem drugih prič tega ni potrdilo. Zastopnik poškodovanih je stavil takrat tudi predlog, naj se izročijo ti akti državnemu pravdnštvu, da uvede proti imenovanim trem kazensko postopanje. Sodnik in zastopnik državnega, oba vsenemškega mišljenja, pa sta bila za ta predlog gluha. Na ta način se hoče doseči, da se ne kaznujejo te vnebo vpijoče krivice. Oarajnemu glavarstvu so vse te razmere znane, toda ne gane niti mezinca, ampak še posluša vladajočo stranko, ki se poslužuje takih hudo delcev, da se obrani na kmiln. Še celo z lažnjivimi poročili vara višje oblasti, ker poroča, da brežiško redarstvo vkljub teh grehov uživa zaupanje prebivalstva. Pregreški oziroma zločinstva mestne policije brežiške — zloraba uradne oblasti, krivo pričanje, težke telesne poškodbe — so že v obče znani, samo oblasti so za to gluhe in slepe. Zastopniku poškodovanih, ki je to gospodarstvo pred sodnijo razkrinkal, je občinski tajnik predbacival, da dela to iz golega sovraštva. To je zopet nov prestopok. Vsled takega postopanja zgubi prebivalstvo vso zaupanje na nepristranost sodnijskih in političnih prador. Mestnemu redarstvu pa raste greben, dokler ne bo prišel polom, da bo ljudstvo s silo naredilo red. Slednjič še omenjamo, da se med ljudstvom po mestu širijo vesti o nepravilnem delovanju pri nbožnem zakladu, posebno o vplačanih denarnih kaznih. Kolikor so te vesti resnične, se ne ve, ker večina prebivalstva nima vpogleda v občinsko gospodarstvo.

b **Gorica.** Odbor občine Gorica je imenoval svojega rojaka g. dr. Antona Medveda, profesorja v Mariboru, za svojega častnega občana.

b **Podčetrtek.** Tukaj so orožniki prijeli dne 12. t. m. jetnika Jož. Šprohar, ki je 10. t. m. ušel pazniku v Celju. Sedeti bi bil moral osem mesecev, sedaj bo seveda še dobil nekaj za nameček.

Drobtinice.

d **Za lovce.** Pošiljanje divjačine po pošti na Dunaj v času prepovedanem za lov. C. kr. poštno ravnateljstvo javlja: Po določilih lovskega zakona za dunajsko občinsko okrožje se sme 2 dni po začetku prepovedanega časa za lov in med tem časom uvažati divjačino v dunajsko užitninsko ozemlje le tedaj, če se o uvažanju dokaže, da divjačina ni nezakonitim potom pridobljena. Če prihaja divjačina iz dežel, zastopanih v državnem zboru, se dokaže to-le s pričevalom (certifikatom), izdanem od politične oblasti dotičnega kraja; to sprčevalo naj se, da se izogne neprilicam, prilepi na poštno spremnico, na čije sprednji strani se zabeleži dan, ko je bilo sprčevalo izdano. Divjačino, ki prihaja brez tega predpisanega sprčevala na Dunaj, proda pristojni magistratni urad brez izjeme na korist dunajskega splošnega oskrbovalnega zaklada. Prepovedan čas za lov je za jelene od 1. februarja do konca maja; za košute in mladiče od 1. februarja do konca avgusta; za srnjake od 15. januarja do vs. etega 15. maja; za srne in mladiče od 1. januarja do konca oktobra; za poljske zajce od 1. februarja do vs. etega 15. avgusta; za prepelice in kljunače od 1. februarja do konca julija; za divje gosi, divje race in liske od 1. marca do konca junija; za fazane od 1. februarja do vs. etega 15. septembra; za jerebice od 1. januarja do konca julija.

d **40 letnica bitke pri Kustoci.** 24. junija bo 40 let, kar se je vršila bitka pri Kustoci. Na ta dan bo „Društvo borilcev pri Kustoci in Visu“ v Pragi ovenčalo grob padlih vojakov z vencem, ki bo nosil trakove v vseh barvah onih polkov, ki so se te bitke udeležili. A da ostane ta spomin trajen, namerava osnovati omenjeno društvo denarni zaklad pod imenom „Ustanova nadvojvode Albrehta Kustoce-Vis“. Iz te ustanove bi prejemale podporo vsako leto na 24. junija vojaki, ki so bili ranjeni v vojski in so prišli v bedo brez svoje krivde.

Iz drugih slovanskih dežel.

† **Občinske volitve v Trstu.** Pri občinskih volitvah v Trstu je zopet zmagala iredentistična stranka, to je tista stranka, ki škili vedno čez mejo v Italijo in bi rada videla Trst in celo Primorje pod italijanskim žezlom. Za volilno agitacijo je dobila iz Italije podporo.

† **Posvečenje novega goriškega nadškofa** dr. Franca Sedeja se bo vršilo dne 25. t. m.

† **Petrolej so našli v Dalmaciji v Doljanah** pri Metkoviću. Petrolejni vrelec je zelo bogat. Kupila ga je neka židovsko-ogrška družba za stotisoč kron. Tako izkoriščajo naše kraje tuji podjetniki,

ki dobivajo iz tega na milijone dobička, domači ljudje jim pa hlapčujejo.

† Novo železnico bodo začeli zidati v juniju med Trčičem in Kranjem na Kranjskem.

† Za župana v Pragi je bil izvoljen dr. Gros, ker je prejšnji župan dr. Srb radi bolehnosti odstopil. Umeščenje se je vršilo dne 15. t. m. na slovesen način.

Narodno gospodarstvo.

Nekaj o lugih.

Predaval prof. dr. Leopold Poljanec.
(Konec).

Ali se ti ni zdelo, kakor bi se kadilo nekaj iz natrija, ko je plesal in vrvel po vodi. Kdo ve, kaj je bilo, napravi zato zopet poskus. Napolni podolgasto stekleničico z vodo, ter jo povezni v večjo stekleno skledico, ki si v njej napravi dosežanje poskuse. Malo čudno je sicer, da voda ne izteče iz steklenice; toda saj veš, da jo zrak pritiska ali tlači kvišku. Z dolgimi kleščami primeš kosček natrija ter ga stisneš hitro pod stekleničico. Natrij je lažji ko voda; še predno more razpočiti, se vzdigne hitro na površje kakor suh les, voda se pa znižuje in umika v stekleničici. Res se torej nabira iz natrija neko telo, nek plin; ta plin nima nobene barve kakor zrak, ki je v sobi. Je to mogoče zrak? Kdo drugi poreče: „E kaj, saj vidiš, da natrij gori v vodi; pri tem se voda močno segreje in izpariva; vodene pare se pa nabirajo v stekleničici kakor v parnem kotlu ali v lokomotivi ter pritisnejo vodo nizdolu“. Najbolje je, da ponavljaš poskus toliko časa, da plin prežene vso vodo iz stekleničice. Sedaj stekleničico hitro obrni in jej približaj gorečo žveplenko. Plin se vžge in zgori z rumenim plamenom. Zrak ne more biti, zakaj zrak ne gori, kakor je znano. Vodene pare tudi niso; zakaj te se tudi ne vžgejo, ako približaš gorečo vžgalico vreti vodi. Ta poseben plin nastane, ako denes natrija v vodo, praviš mu radi tega vodenec.

Ko razvijaš v steklenici vodenec, opaziš tudi, da postane prej čista voda motno bela, iz stekleničice pa se cedijo bele nitke na dno. Kakšna je ta voda sedaj? Je li pitna? Če denes kapljico vode na jezikov koren, kjer imaš okus, okusiš in spoznaš pred vsem petrolej, kmalu za njim pa občutiš lugast okus, ki veže usta. Dva prsta vtakni v to kalno vodo ter mani prst ob prst. Gladka se čuti in polska, česar ne najdeš pri navadni vodi. Še nekaj! Vsak pozna lišaje, te skorjaste rastline rastejo na deblih in vejah mrtvega drevja včasih v toliki množini, da jih moraš otrebiti; drugače ti drevo zadušijo. Na skalnatih otokih vročih krajev rastejo posebni lišaji, iz njih delaje modro barvo, ki jej praviš lakmova barva. Modra lakmova barva se raztopi lahko v vodi in se imenuje potem lakmova raztopina. Če prideneš modri lakmovi raztopini par kapljice octa ali jesiha, pordeči; dobil si rdečo lakmovo raztopino.

Rdeči lakmovi raztopini prilij v mali stekleničici nekoliko vode, ki si v njej razkrajal natrija, zopet pomodri. Naša kalna voda ima torej povsem druge lastnosti kakor navadna voda. Prvič se čuti med prsti polzka in gladka, drugič ima lugast okus in veže usta kakor lesnika, tretjič pomodri rdečo lakmovo raztopino. Take tekočine imenuješ luge; tale lug si dobil iz natrija in vode, imenuj ga zatagadelj natrijev lug.

Ali nisi imel še nikdar sličnih občutkov kakor pri natrijevem lugu, ko si mel kako telo med prsti? Kaj pa zjutraj, ko si umivaš roke z milom? Milo se čuti gladko in polzko, na jeziku ima lugasti okus in veže usta. Najbrž je v vsakem milu lug. Kaj pa je z lakmovo raztopino? Za ta poskus si kupiš povsem čiste vode, ki jo dobiš v lekarnah in v njej raztopiš mila; raztopina je čista kakor navadna voda. Če priliješ nekoliko te raztopine rdeči lakmovi raztopini, ta zopet pomodri kakor prej z natrijevim lugom. V milu je torej res nekoliko luga in sicer ravno natrijevega luga.

Zakaj so lugi gladki in polzki med prsti? Človeška koža je pokrita, če si je ne snaziš, z luskami, s potom in lojem in z drugo nesnago, ki se je prime; zatagadelj je srbka ali raskava. Če vtakneš roko v lug ali v milnico, razje lug nesnago, mast in luske, koža postane čista in gladka. Perice tudi delajo tako, perilo namočijo najprej v lugu, ki razje masčobo in nesnago, potem zehajo in manejo z milom, slednjič ga je treba samo še izprati in izplakniti v čisti tekoči vodi. Navadno imajo perice razjedene in razpokane roke, saj imajo vedno opraviti z jedkim lugom. Premočno milo, ki ima v sebi preveč natrijevega luga, je naravnost nevarno. Pred leti sem bral v časniku, da si je umival nekdo blizu Celja obraz s posebnim milom. Kmalu so ga

začele ščemeti oči, hujše in hujše; ko so ga pripeljali v celjsko bolnico, je bilo že prepozno; oslepel je.

Vsak pozna ugašeno apno; ker govorim o lugih, povem še o njem nekaj besed. V apnenici žgeš apnenike (belo kamenje) in dobiš žgano ali živo apno. Živo apno lahko primerjaš z belim praškom, ki ga dobiš, če leži kovina natrij na suhem zraku. Tudi živo apno vsrkava blazno vlago ali mokroto iz zraka; če leži v kakem mokrem kotu, razpade v prah ter ne da več dobrega beleža. Zatagadelj sušijo z živim apnom mokrotne prostore in stanovanja, ki bi bili inače škodljivi človeškemu zdravju. Navadno denes živo apno v vodo in ga ugašiš. Ugašeno apno je med prsti gladko, ima neprijeten, lngasti okus in pomodri rdečo lakmovo raztopino, ako jej ga priliješ le par kapljic.

Ugašeno apno je torej tudi lug. Kaj je čudno potem, če imajo podavači pri zidarjih vse razpokane roke, ko gasijo živo apno. Zdaj tudi veš, kaj se je zgodilo s tatinskim dečkom, ki je šel v vodo, z živim apnom pod arjco. V vodi je nastalo ugašeno apno, ki je močen lug, in ta mu je razjedel kožo.

Gospodinje si mislijo: „Ugašeno apno je lug. Koliko nas stane lug in še posebej milo, ko imamo perilo pri hiši. Kaj ko bi namakale perilo v ugašeno apno?“ Res delajo tako perice v velikih mestih. Perilo snazišo z ugašenim apnom, ki ima še nekoliko strupenega klora, ter se imenuje klorovo apno. Tako perilo je res snažno in čisto kakor novi sneg. Pametna kmetica pa ne bo prala s klorovim apnom, zakaj močan lug ne razje samo masti in nesnago, temveč tudi niti in vlakna. Perilo postane v kratkem priko ter se začne česati.

Končal sem! Ko vas povprašajo znanci, kaj je govoril Poljanec, povejte jim: „Govoril je o neki posebno koristni znanosti, o kemiji; iz kemije je pa izbral samo eno kratko poglavje, poglavje o lugih“.

Tovarna za sladkor na Štajerskem. Dosedaj ni bilo na Štajerskem nobene tovarne za sladkor. Kakor pa se poroča, nameravajo sezidati tako tovarno pri Gradcu. Dotična tvrdka se že baje pogaja z večjimi štajerskimi kmetovalci zaradi sadenja pese (repe), iz katere se dela sladkor. Če se to uresniči, bo postala repa jako važen pridelek za naše kmetovalce.

Kmetijski shod V nedelju 11. t. m. je bil v Vremah na Kranjskem kmetijski shod. Predaval je deželni mlekarški nadzornik Legvart iz Ljubljane. Gospod predavatelj je omenil, kako žalostno kmetijski stan propada, in da smo kmetovalci sami temu vzrok. Medtem ko se drugi stanovi organizirajo, da si svoje stališče izboljšajo, pa kmet mirno spi, češ, bodo že prišli boljši časi. Tiste čase si mora kmet sam priboriti, sicer pogine. Predavatelj je omenjal, da slovenski narod šele tedaj pride na površje, kadar bode kmetijsko visoko izobražen. Ako bodemo v kmetijstvu napredovali, bodemo postali premožni, potem bodemo lahko svoje sinove dali šolati. Šele tedaj nas bodo drugi narodi spoštovali. Revčka pa nihče ne spoštuje. Obžalovati je, pravi predavatelj, da se naša inteligenca tako malo briga za napredek kmetijstva, dasiravno je kmetijstvo velikega narodnega pomena. Predavatelj primerja male narode: Dance in Švicarje ter Srbe in Romane; prva dva sta kmetijsko visoko naobrazena in stojita na visoki stopnji v vsakem oziru, zadnja dva pa nasprotno. Lansko leto se je izdalo po vseh kranjskih mlekarah 15 milijonov litrov mleka proti predlanskim 7 milijonom in ves denar za mleko pride iz drugih dežel. Kranjski potovalni učitelji, je rekel predavatelj, bodo prirejali po deželi kmetijske tečaje, predavanja in ustanovljali zadruge. Štajerski kmetije, posnemajte jih!

Javni vinski semenj v Krškem, ki se je vršil dne 14. t. m., je posetilo mnogo kupcev iz Ljubljane in Gorenjske; nasprotno pa je bilo, v primeri s prejšnjimi semnji, malo prodajalcev, v dokaz, da je večina vina že prodanega. Čeravno so se gg. kupci sprva vsled, po njihovem zatrdilu, nekoliko previsoke cene, bolj kilavo držali, se je kupčija pozneje vendarle dobro razvila, tako, da se je v malih urah razprodalo okrog 1000 hl; pred in po sejmu pa še kakih 300 hl, tako, da se je ta dan prodalo vsega skupaj okrog 1300 hl po 38—50 v. Največ se ga je prodalo po 44—46 v.

Vaške ljudske visoke šole, ki so jih uveli Danci, snujejo tudi na Nemškem. Za razvoj danske narodne prosvete so bile te šole velike važnosti posebn v zadnjih 40 letih in njih važnost se priznava vedno bolj. Majhen narod danski ima 80 takih šol, ki prejemajo na leto pol milijona kron državnih prispevkov. Bivstvo takega vaškega vseučilišča je narodno-gospodarska vzgoja. Grundwig je ustanovil taka vseučilišča za mladeniče in dekleta v starosti

15—20 let. Svoje narodno čuvstvo naj bi jačili s čitanjem domačih pisateljev in pesnikov. Razven tega se pripravljajo mladeniči na različne stanove. Poleg obče izobrazbe pridobivajo bodoči kmetovalci in obrtniki dovolj znanja, da morejo uspešno samostojno delovati v svojih strokah. Poučuje se naravoslovje, vrtnarstvo in sadjarstvo, gozdarstvo, ribarstvo, čebelarstvo, sestavljanje poljedelskih strojev, računstvo, narodno gospodarstvo, kmetijstvo itd. Učenci se vežbajo tudi praktično. Vsaka šola ima poleg učilnice tudi poseben dvorec in delavnico. Deklice se uče gospodinjstva, mlekarstva, kuhanja, šivanja itd.

Najnovejše novice.

† Gospa Lina dr. Rosina.

Hud udarec je zadel mariborske Slovence; velika izguba jim napolnuje s prebitko žalostjo ranjena srca! V odlično obitelj, ki živi v vseh krogih odkritosrčno, visoko spoštovanje, je stopil neizprosni smrtni angelj ter je kruto zahteval žrtev, katere ne moremo dovolj objokovati. Na praznik sv. Jožefa, zvečer ob pol osmih, je izdihnila svojo blago dušo gospa Lina dr. Rosina. Nam vsem nepozabljiva, ah! le prerano nam odvzeta pokojnica je bila starejša hčer našega vrliga, neutrudnega državnega in deželnega poslanca Fr. Robiča in soproga mariborskega odvetnika dr. Fr. Rosina, načelnika „Posojilnice“ in predsednika slov. Čitalnice v Mariboru. Vsled prelepih lastnosti bila je povsod čislana in izvanredno priljubljena. Bila je vzor dobre soproge in matere, vzor navdušene in požrtvovalne rodoljubkinje! Kakor ji je njena prijaznost in ljubeznivost v občevarju pridobila splošno spoštovanje, tako je njeno nesebično in neumorno delovanje vzbudilo pri vseh, ki so jo poznali, neomejeno priznanje in občudovanje. Slovenski mladini bila je radodarna dobrotnica in podpornica; v njeni gostoljubni hiši je našlo mnogo dijakov ves čas njenega bivanja v Mariboru obilno pomoči in tolažbe; vsakoletna božičnica za slovenski otroški vrtec bila je mogoča le vsled njene pomoči in njej po duhu sorodnih gosej v Mariboru. In kako delavna je bila ob velikih narodnih svečanostih! Velik del težavnih priprav je alonel na njenih krepkih ramenih, njeni delavnosti je toraj tudi pripisovati obsežen delež na lepih uspehih. Zaradi tolikih zaslug bode njen spomin trajen, njeno ime blagrovano v pozni bodočnosti, slaven sijaj mu je zagotovljen za vselej!

Rajna gospa je bila vedno zdrava; a minulo jesen je začela bolehati. Šla je iskat zdravja pod južno solnce, v cvetočo opatijsko okolico; a ni ga našla; pred 14 dnevi se je vrnila, že zelo oslabela. V boleznii je, kot dobra krščanska mati, prejela sv. zakramente, po lastni želji, da bi po svoji vzgledni navadi opravila svojo velikonočno dolžnost. Velikonočni aleluja pa že bode, trdno upamo, slavila z angelji v nebesih. Ob njenem prezgodnjem grobu joka in plaka njen soprog s četirimi otročiji in z njimi jokamo in plačemo — mi vsi. Med ihtenjem pa prosimo Boga, naj ji bode dober plačnik za vsa plemenita dela, katere je opravila, za vse trude in napore, katere je v svoji veledušnosti prestala. Naj počiva sladko v mirn božjem!

Znanstveno predavanje v Mariboru priredi „Slovanaka Čitalnica“ v sredo dne 28. marca t. l. v mali dvorani Narodnega doma v I. nadstropju. Predaval bo g. prof. Košan o: „Romanja planina in Glasinac“, kulturnozgodovinske črtice iz slovanškega juga.

V Framu so pokopali 20. marca blago mater Jožefo Fregl roj. Vešnar. Takega pogreba Fram že dolgo ni videl. Akoravno slabo vreme, vendar je bilo izredno mnogo ljudstva. Skoro vsak udeleženec je dobil svečo in med sv. mašo je gorelo v cerkvi čez 300 sveč, kar je napravilo na vse pričujoče ganljiv utis. Še bolj ganljivo se nam je zdelo, ko smo videli ob grobu stati častiljivega starčka, Blaža Vešnar, brata rajne Jožefe, moža 80 let starega, mnogoletnega načelnika krajnega šolskega sveta, iskrenega narodnjaka. Ganjen je bil blagi mož, ko so mu sestro polagali v grob in to tem bolj, ker je bil on najstarejši izmed vseh otrok. Ne smemo pa tudi zamaščati, tem več očitno povedati, kako zares otroško so ljubili otroci svojo rajno mater, posebno pa najmlajši sin Juri. Take otroške ljubezni je pač malokje najti; zato pa Bog vidno blagoslovja zlasti vrliga sina Jurija. Da, četrto božjo zapoved je Bog najvišje postavil in zato tudi blagoslov obljubil.

